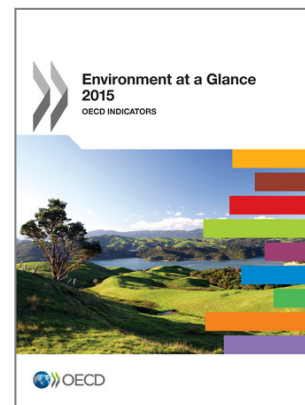


OECD *Multilingual Summaries* Environment at a Glance 2015 OECD Indicators

Summary in Slovenian



Preberite celotno knjigo na: 10.1787/9789264235199-en

Pogled na okolje 2015 Indikatorji OECD

Povzetek v slovenščini

Od leta 2000 je opazen napredek pri emisijah tradicionalnih onesnaževalcev zraka, učinkovitosti transportnih goriv, energetske intenzivnosti, obnovljivi energiji, rabi vode, čiščenju odpadnih voda in zaščiti biotske raznovrstnosti. To deloma lahko pojasnimo z zmanjšanjem gospodarske aktivnosti po gospodarski krizi, pa tudi z vse pogostejšim uvajanjem instrumentov za spoprijemanje s pritiski na okolje v državah OECD, vključno z obdavčitvijo za vplivanje na vedenje potrošnikov in internalizacijo okoljskih stroškov. Okoljski vidiki vse bolj prihajajo v ospredje tudi v razvojnem sodelovanju ter v raziskavah in razvoju.

A hkrati se ta razvoj v mnogih primerih dogaja na obrobju, politikam pa pogosto manjka koherentnosti, kar ovira prizadevanja za zmanjšanje negativnih okoljskih vplivov. Države še naprej podpirajo proizvodnjo in porabo fosilnih goriv na številne načine, prav tako so gospodarske dejavnosti še naprej vezane na emisije ogljika ter potratno porabo energije in drugih naravnih virov. Ključni prihodnji izzivi so podnebne spremembe ter vpliv degradacije okolja na zdravje in rast in razvoj v prihodnosti. Za spopadanje s temi izzivi so potrebne čvrste politike in zanesljive informacije, zlasti v času, ko se nadaljuje rast.

Glavne ugotovitve

Onesnaževanje zraka ter njegov vpliv na podnebje in zdravje ljudi sta še naprej skrb vzbujajoča

- Emisije toplogrednih plinov (TGP) po svetu naraščajo, a so se v skoraj vseh državah OECD med letoma 2000 in 2012 zmanjševale, kar razkriva splošno ločitev njihovega trenda od gospodarske rasti. To deloma lahko pojasnimo z upočasnitvijo gospodarske aktivnosti neposredno po gospodarski krizi, a tudi s krepitvijo podnebnih politik in spreminjajočih se vzorcev porabe energije.
- Države OECD po drugi strani izpuščajo veliko več ogljikovega dioksida (CO₂) na prebivalca kot večina drugih svetovnih regij z 9,6 tone na osebo v primerjavi s 3,4 tone na osebo v preostalem svetu. Ob trenutnih politikah bodo globalni izpusti CO₂ po pričakovanih dosegli približno trikrat višje vrednosti od tistih, ki bi bile potrebne za omejitev dolgoročnega porasta globalnih temperatur na 2 °C.
- Emisije žveplovih (SO_x) in dušikovih (NO_x) oksidov se še naprej zmanjšujejo kot posledica varčevanja z energijo, menjave goriv, nadzora onesnaževanja in tehničnega napredka.
- V polovici držav OECD je več kot 90 % prebivalstva izpostavljenega koncentracijam drobnih trdnih delcev (PM_{2,5}), nad katerimi so bili zaznani škodljivi učinki na zdravje. Ti delci prodrejo globoko v pljuča in lahko vsebujejo težke kovine in toksične organske snovi.

Potrebe po vodi naraščajo, njena poraba pa ostaja stabilna

- Črpanje sladke vode je ostalo stabilno zaradi bolj učinkovite rabe in boljših cenovnih politik, pa tudi zaradi večjega izkoriščanja alternativnih vodnih virov, kot sta znova uporabljena ali razsoljena voda. Medtem ko je v številnih državah opaziti nepovezanost črpanja vode in rasti BDP, so sladkovodni viri v tretjini držav izpostavljeni srednjemu ali visokemu stresu. Mnoge države se morajo spopadati

z lokalnimi ali sezonskimi pomanjkanji vode. Podnebne spremembe bi lahko taka pomanjkanja še zaostrile, tudi v državah, ki imajo na voljo zanesljivo oskrbo z vodo.

- Skoraj 80 % prebivalcev držav OECD koristi javno čiščenje odpadnih voda. Mnoge države se soočajo z naraščajočimi stroški nadgradnje zastarelih vodovodnih in kanalizacijskih omrežij. Nekatere morajo najti druge načine oskrbe majhnih ali redko poseljenih območij in zagotoviti ustrezen nadzor malih neodvisnih obratov za čiščenje odpadnih voda.

Odlagališča ostajajo glavna metoda odstranjevanja komunalnih odpadkov

- Generacija komunalnih odpadkov se je upočasnila v prvem desetletju novega tisočletja. Oseba, ki živi na območju OECD, v povprečju proizvede 520 kg odpadkov na leto; to je 30 kg manj kot leta 2000, a še vedno 20 kg več kot leta 1990. Odpadki se vse pogosteje znova vključujejo v gospodarstvo z recikliranjem, a odlagališča ostajajo glavna metoda odstranjevanja v polovici držav OECD.

Grožnje biotski raznovrstnosti se povečujejo

- Mnoge vrste živali in rastlin v državah OECD so ogrožene, zlasti v državah z veliko gostoto prebivalstva in infrastrukture. V Severni Ameriki in Evropi se je populacija gozdnih ptic in ptic kmetijske krajine v 40 letih zmanjšala za 30 %. Številne gozdove ogroža degradacija, drobitev in sprememba rabe. Povpraševanje po lesu za doseganje ciljev obnovljive energije ima vedno bolj pomembno vlogo pri izkoriščanju gozdov.

Okoljski napredek se med gospodarskimi sektorji razlikuje

- Energetska intenzivnost se je v obdobju 2000–2014 še naprej izboljševala. Obnovljiva energija se uporablja vse pogosteje, zlasti v Evropi. Obnovljivi viri energije predstavljajo 21 % proizvodnje električne energije v območju OECD (15,6 % leta 2000) in skoraj 9 % celotne oskrbe (6 % leta 2000). Vendar v oskrbi še vedno prevladujejo fosilna goriva (80 %).
- V večini držav OECD je rast cestnega prometa preseгла gospodarsko rast. Prizadevanja držav za spodbujanje čistejših vozil pogosto izravna povečanje števila vozil in prometa, ki ima za posledico dodatno porabo goriva in onesnaževanje.
- Delež kmetijskih površin se je zmanjšal v skoraj vseh državah, prav tako emisije TGP iz kmetijskih dejavnosti in raba fosfatnih gnojil. Hkrati delež zemljišč z organskim kmetijstvom ostaja nizek, le malo nad 2 %, kar pa zakriva velike razlike med državami. Deleži so višji v Evropski uniji in dosegajo od 10 % do 17 % v nekaterih državah.

Podpora raziskavam, razvoju in inovacijam narašča.

- Javna poraba na področju raziskav in razvoja (RR), usmerjenih v okolje, se je od leta 2000 povečala za več kot 20 % ter si po gospodarski krizi leta 2008 opomogla hitreje kot celotna javna poraba na področju RR. A njen delež v celotni javni porabi, namenjeni RR, še vedno znaša manj kot 2 %. Delež izdatkov za obnovljivo energijo v celotnih izdatkih za energijo se je povečal z 8 % na 24 %.
- Uradna razvojna pomoč (ODA), namenjena okoljskim projektom, je še naprej naraščala. Njen delež v celotni ODA se je povečal z 9,6 % leta 2002 na 12,6 %. Pomoč za obnovljivo energijo je preseгла pomoč za neobnovljive vire.

Uvajanje tržnih instrumentov za zaračunavanje onesnaževanja ostaja težavno.

- Razširjenost okoljskih davkov je vse večja, a ostaja omejena v primerjavi z delovno zakonodajo. Prihodki, ki so jih zbrali, so leta 2013 predstavljali 1,6 % BDP. Prevladovali so davki na energijo (69 %) ter na motorna vozila in transport (28 %). Razlike v stopnjah energetskih davkov, neenaki cenovni signali, nizke stopnje obdavčitve goriv z visokimi okoljskimi vplivi in oprostitev za gorivo, ki je v uporabi v nekaterih sektorjih, ovirajo prehod v nizkoogljično gospodarstvo. Mnoge države na bencin še vedno zaračunavajo višje davke kot na dizel, delež davkov v cenah za končnega uporabnika pa je na splošno višji za gospodinjstva kot za industrijo.

© OECD

Ta povzetek ni uradni prevod OECD.

Reproduciranje tega povzetka je dovoljeno pod pogojem, da so navedene avtorske pravice OECD in naslov originalne publikacije.

Večjezični povzetki so prevedeni izvlečki publikacij OECD, ki so v izvirniku izdane v angleškem in francoskem jeziku.

Na razpolago so brezplačno v spletni knjigarni OECD www.oecd.org/bookshop

Za več informacij se obrnite na Enoto OECD za pravice in prevode, Direktorat za javne zadeve in komunikacije na: rights@oecd.org ali prek faksa: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Obiščite našo spletno stran www.oecd.org/rights



Preberite celotno angleško različico na OECD iLibrary!!

© OECD (2015), *Environment at a Glance 2015: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264235199-en